

Technische informatiesessie voor raad- en statenleden

Gemeenschappelijke regeling Het Utrechts Archief (HUA)

9 april 2024

Opgesteld vanuit gemeente Utrecht in samenwerking met provincie Utrecht en Het Utrechts Archief n.a.v het uittreden van het rijk uit de gemeenschappelijke regeling

Gemeente Utrecht

HU
// A

PROVINCIE UTRECHT

Agenda

1. Opening en aanleiding
2. Gemeenschappelijke regeling Het Utrechts Archief: achtergrondinformatie
3. Uittreding rijk en impact op toekomst van Het Utrechts Archief
4. Bestuurlijke aandachtspunten bij wijzigen van de gemeenschappelijke regeling
5. Komende mijlpalen met indicatie tijdslijn voor raad- en statenleden
6. Afsluiting en doorkijk

1 Opening

Aanleiding:

1. Toezegging aan raadscommissie in mei 2023
2. Gezamenlijke belangen, daarom gezamenlijke sessie Staten en Raad

Doelen sessie:

1. Inzicht geven in proces van de uittreding en door HUA bestuur gekozen toekomstscenario
2. Raad en staten meenemen in bestuurlijke aandachtspunten nieuwe GR constructie
3. Comfort bieden dat het bestuur en ambtelijk apparaat de belangen goed behartigen
4. Vooruitblik belangrijke momenten voor Raad en Staten i.k.v. kaderstellende en toetsende rol

2 | Het Utrechts Archief: achtergrondinformatie

2.1 Tijdslijn

- Gemeenschappelijke regeling sinds 1998
Deelnemers: Rijk, Gemeente Utrecht, Provincie Utrecht
- Fusie maakte de archieven integraal raadpleegbaar
- Archieven Provincie vanouds onderdeel Rijk. Sinds 2013 DVO met PU. sinds 2019 partner in de GR.

2.1 Regionaal Historisch Centrum

Het eerste Regionaal Historisch Centrum in Nederland (2002)

Doel: Benutten maatschappelijk kapitaal in archieven voor breed publiek

Sloot aan bij de ambitie van CB&W in 1997 (Contourenschets HUA), met het publiekscentrum als sluitstuk vorming Museumkwartier

Doelgroepen: Iedereen die voor recht en bewijs, onderwijs, onderzoek of cultuurbeleving gebruik wil maken van onze collecties en diensten

2.2 DVO's

- Gemeente Nieuwegein
- Werk en Inkomen Lekstreek (WIL)
- Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU)
- GGD regio Utrecht (GGDrU)
- Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)
- Veiligheidsregio Utrecht (VRU)
- Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies (GOHWL)
- Ridderlijke Duitse Orde
- Volksbuurtmuseum

2.3 Taken en bevoegdheden

Volgens artikel 2 van de GR:

- Archiefbeheer en mede uitvoeren cultuur- en archiefbeleid
- Archiefbewaarplaats
- Bewaren, conserveren en beschikbaar stellen van overgebrachte archieven.
- Openbaarheid van archieven waarborgen en waar nodig vertrouwelijkheid verzekeren
- Formele adviezen archivaris over Archiefverordeningen, inrichting informatiebeheer en duurzame digitale toegankelijkheid.
- Wettelijk toezicht op informatiebeheer
- Actief toegankelijk maken van het erfgoed aan een breed publiek
- Beheren van niet-overgebrachte archieven met een lange bewaartermijn

2.3 Taken en bevoegdheden

2 Toezicht en advies: waar bestaat dit uit?

- Inspectieonderzoeken
- Formele adviezen, bv over besluit digitale vervanging papier provincie (2019)
- Toetsing of informele advisering: contentmigraties, digitale overbrenging, vernietigingsverklaringen, etc.
- Strategisch en tactisch informatieoverleg, en afstemming met FG / CISO / Concern Control
- Jaarverslagen voor besturen

2.4 Collectie

Waarvoor kan de burger/ ambtenaar bij ons terecht?

- Inzien van overheidsinformatie, zoals bouwtekeningen, vergunningen, burgerlijke stand, KvK, Kadaster
- Opvragen rechtbankverslagen en familiedossiers
- Voorouderonderzoek, wetenschappelijk onderzoek
- Raadpleging beeld- en filmcollectie en bibliotheek
- Raadpleging overgebrachte archieven door ambtenaren, zoals vergunningen en dossiers
- Educatie: primair, voortgezet, MBO en hoger onderwijs
- Publieksprogramma: online en op locatie

2.4 Collectie

Grootste historische collectie over de stad en provincie, vanaf de 11e eeuw

In 2040 ca. 50 kilometer archieven (overheden en particulier)

Archieven:

- NS en kerkelijke archieven
- Bekende Utrechters, zoals Anton Geesink
- Nieuwkomers (MTNL, DEMKA)
- Kasteelmusea in Utrecht, zoals Huis Amerongen
- Koloniale bronnen zoals de missie-archieven

Half miljoen beelddocumenten en bibliotheek met 70.000 publicaties

Digitale collectie met 10 miljoen scans (20% van totaal)

2.5 Organisatie

Medewerkers: circa 45 fte

Vrijwilligers (online en op locatie): circa 200

Bestuur:

Rachel Streefland (Gemeente Utrecht) voorzitter

Anja Smit (Rijk) (Rijk) vice-voorzitter

Rob van Muilekom (Provincie Utrecht)

Eva Oosters (Gemeente Utrecht)

Has Bakker (Provincie Utrecht)

Vacature (Rijk)

Twee locaties:

Hamburgerstaat in Museumkwartier: publiekscentrum (Expo)

Alexander Numankade: studiezaal en depots

2.6 Bestuursstructuur

Algemeen bestuur: 2 leden aangewezen door de Minister, 2 leden aangewezen door het college, 2 leden aangewezen door gedeputeerde staten

Dagelijks bestuur: Het algemeen bestuur wijst uit zijn midden één lid aan dat door de Minister is aangewezen als lid van het algemeen bestuur, en één lid dat door gedeputeerde staten is aangewezen als lid van het algemeen bestuur.

De voorzitter wordt door en uit het algemeen bestuur aangewezen en betreft een lid dat is aangewezen door het college.

Stemverhouding - De leden van het algemeen en dagelijks bestuur worden aangewezen door de Minister of het college en hebben elk twee stemmen. De leden van het algemeen en dagelijks bestuur, aangewezen door gedeputeerde staten, hebben elk één stem.

Besluitvorming vindt plaats bij meerderheid van stemmen.

2.7 Resultaten organisatie

Digitalisering

Stadarchief, koloniale archieven, RTV Utrecht, Wikimedia

Innovatie en informatiebeheer

E-depot, Linked Open Data, Informatie op orde

Actuele thema's

Slavernijverleden, WOII, Utrecht 900, 650 jaar provinciaal bestuur

Samenwerking

SUM / FC Utrecht / Tivoli / De Roze Wolk / Wookoo Makandje en vele anderen

Publieksbereik

Toonaangevend RHC als het gaat om bereik van een breed publiek

Ondernemerschap

Extra digitaliserings- conserverings- en publieksprojecten door fondsenwerving

	Per jaar
Instroom archieven	1 kilometer
Digitalisering	500.000 scans
Scans online	10 miljoen (totaal)
Stukken aangevraagd	10.000
Bezoeken online	1,5 miljoen
Bezoeken op locatie	25.000
Klassenbezoek primair en voortgezet ow	3.000
Volgers socials	25.000

2.8 Financiering

HUA wordt als verbonden partij gefinancierd door:

Wettelijke bijdragen (lumpsum):

- Bijdrage Rijk (Gemeenschappelijke Regeling) (41%)
- Bijdrage Gemeente (Gemeenschappelijke Regeling) (48%)
- Bijdrage Provincie (Gemeenschappelijke Regeling) (11%)

Jaarrekening 2023

Rijk: 2,9 mln euro
Gemeente Utrecht: 3,4 mln euro
Provincie Utrecht: 0,7 mln euro
Totaal partners: 7,0 mln euro

DVO's 0,3 mln

Overige inkomsten: 0,2 mln

2.9 Risicobeheersing

Regelgeving als basis:

1. Besluit Begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)
2. AB heeft de uitgangspunten financieel beleid vastgesteld (art 212 gemeentewet)
3. Ontwerpbegroting voor zienswijze naar Minister, Raad en Staten
4. Intern HUA maandrapportages
5. Twee keer per jaar bestuurlijke rapportages
6. Jaarrekening gecontroleerd door de accountant obv bovenstaande regelgeving en BADO
7. Na vaststelling jaarrekening en meerjarenbegroting naar ministerie BZK voor controle

Soft controls:

1. Personeelshandboek
2. Huis- en omgangsregels
3. Interne overleggen
4. Vertrouwenspersoon

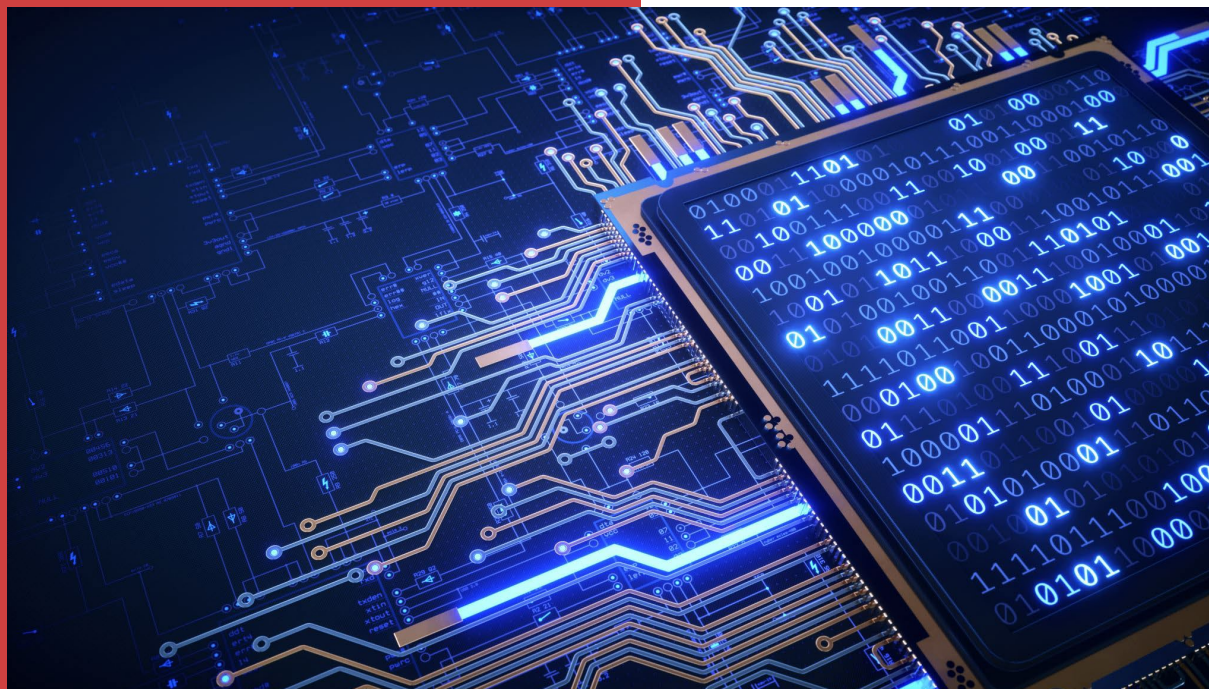

2.10 Uitdagingen en ontwikkelingen

- Uittreding Rijk vormgeven
- Nieuwe archiefwet 2021: overbrengingstermijn van 20 naar 10 jaar
- Digitaal informatiebeheer, incl e-depot, ontwikkelingen common ground en keteninformatisering
- Aanwas papieren archief: voorbereiding extra depotruimte
- Aanwas digitaal archief, zowel gedigitaliseerd als digital born
- Dienstverlening aan de burger en overheid verandert (nieuwe publieksgroepen, online dienstverlening)
- Technologische innovatie, zoals AI

3 | Uittreding rijk en impact op de toekomst van Het Utrechts Archief

3 Uittreding rijk en impact toekomst HUA

- 2018 aankondiging wens uittreding uit RHC's
 - Rijk geen mede-eigenaar meer, blijft wel 'klant' voor papieren archieven
 - Wens blijvend bestaan van het RHC stelsel, ook na uittreding Rijk
- Door rijk gewenste uittredings constructie:
 - Financiering aan HUA via Specifieke Uitkering (SPUK)
 - Via nieuwe Archiefwet overdragen zorg- en beheertaken aan bestuur HUA
 - Bestuursconvenant met alle RHC's t.b.v. blijvende betrokkenheid bij RHC-stelsel
 - RHC's regelen eigen e-depot (ipv doorleveren landelijk e-depot Nationaal Archief)

3.1 Toekomstverkenning HUA

- Eerder onderzoek m.b.t. impact uittreding voor achterblijvende partners (GU/PU):
 - Juridische en financiële aandachtspunten
- Daarom opdracht tot begeleiding toekomstverkenning aan Berenschot
 - 5 scenario's geanalyseerd, de 2 gekozen voorkeursscenario's in meer detail
 - Analyse risicomanagement-systeem HUA en inventarisatie top 3 bestuurlijke risico's
- Verkenning afgerond in februari 2023
- Staten en Raad destijds per brief geïnformeerd

3.2 Onderzoeksopzet en de voorkeursscenario's PU/GU voor HUA

3.3 Analyse Berenschot vergt adresseren belangrijke aandachtspunten in beide scenario's

3

1. Door de uittreding van OCW is quasi-inbesteding niet langer mogelijk

2. Het zoeken naar nieuwe deelnemers om quasi-inbesteding mogelijk te houden, is geen haalbaar alternatief

3. Voor de achterblijvende partijen leidt de toepassing van delegatie tot majeure financiële, bestuurlijke en juridische risico's

4. Het integreren van HUA in de gemeente kost tijd en levert kosten, extra inzet en veel onzekerheid op voor de gemeente Utrecht en HUA

5. De uittreding van OCW levert voor de achterblijvende partners een bestuurlijk-juridisch dilemma op

Onderliggende juridische analyse in bijgevoegde juridische notitie

3.4 Voorkeursbesluit bestuur HUA

- Uitkomsten toekomstverkenning GR HUA na uittreding OCW
 - Twee realistische scenario's, beide met nadelen t.o.v. huidige situatie:
 - Scenario I Voortzetten als GR constructie
 - Scenario IV Centrumregeling (vrij vertaald: “indalen in de gemeentelijke organisatie”)
- Voorkeursbesluit juni 2023 voor voortzetten GR
 - Besluit in beide colleges
 - Brief naar raad en staten
- Context: andere RHC's kiezen -waar mogelijk- ook opnieuw voor GR constructie
 - Soms is vinden nieuwe partner nodig om dit mogelijk te maken

3.5 Laatste ontwikkelingen uittreding rijk

- Nieuwe archiefwet nodig uittredingsconstructie
 - Parlementair proces hobbelig (sinds 2020) :
 - Vers van de pers: streven OCW nu per 1 januari 2026
- RHC besturen gaan meer samen optrekken in uittredingsproces
- Bestuur HUA twee ambtelijke werkgroepen ingesteld
 - Werkgroep voorbereiden uittredingsregeling
 - Werkgroep wijzigen GR

4 | Bestuurlijke aandachtspunten bij wijzigen van de gemeenschappelijke regeling

4.1 Bestuurlijke aandachtspunten

- Juridische aandachtspunt: *jurisprudentie en vereiste autonomie*
 - Wet Gemeenschappelijke Regelingen (Wgr) i.c.m. Aanbestedingswet
 - Zeer weinig gerechtelijke uitspraken over “onze context”
 - Uitzonderingsgrond delegatie vereist grote mate autonomie voor HUA
- Financieel aandachtspunt: *“incidentele financiering voor structurele taak”*
 - Intentie rijk: structurele financiering, vastgelegd in archiefwet en bestuursconvenant
 - Beschikbare middel: SPUK, dit is *per definitie* incidenteel
- Bestuurlijk: *autonomie HUA en verhoudingen PU/GU*
 - Algemeen Bestuur HUA meer op afstand t.o.v huidige situatie;
 - Goede afspraken stemverhouding in bestuur en risicodeling tussen PU en GU
- Uittredingsonderhandelingen: mitigerende afspraken met rijk hierover maken

4.2 Impact nieuwe Wgr

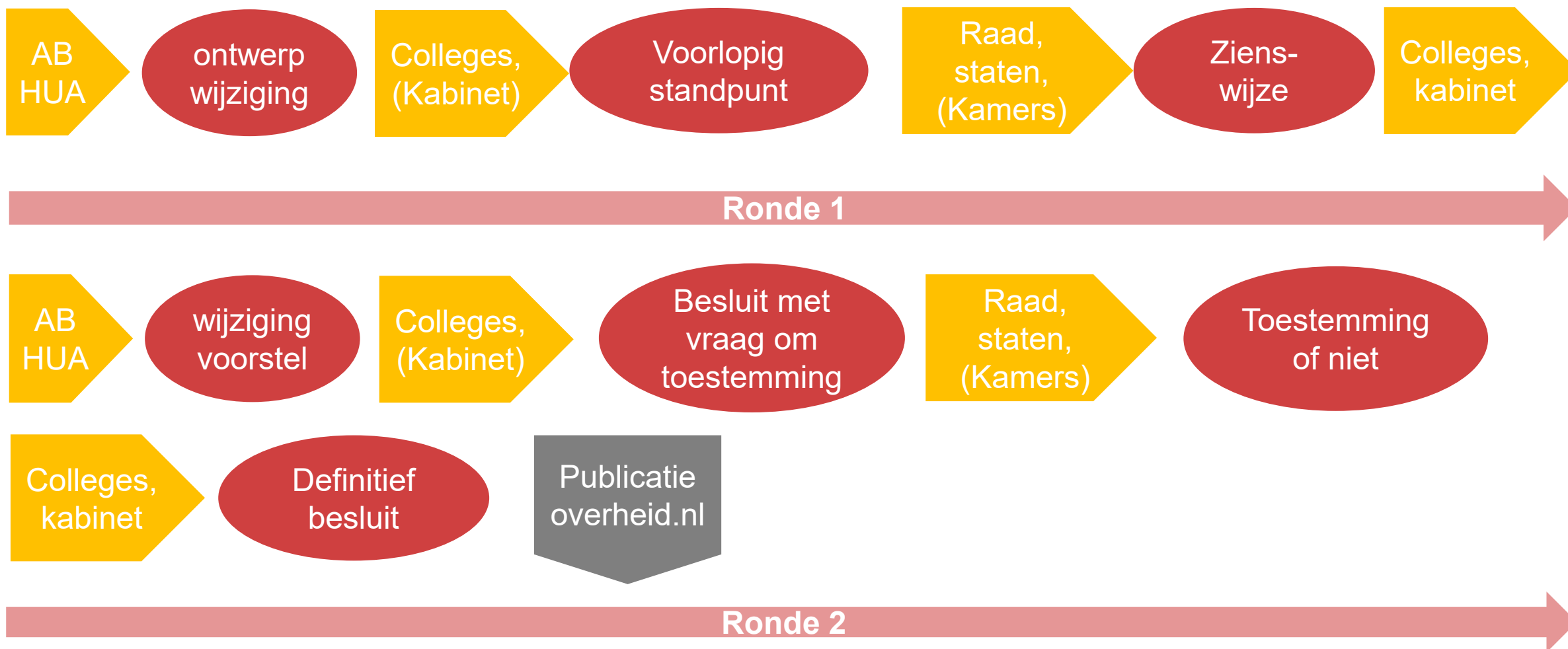
- 1 juli 2024 is nieuwe Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) in werking
- Vereist strict formeel aanpassing in tekst van zowel huidige als nieuwe GR
 - Lang proces van 9 maanden
 - twee keer langs raad, staten én kamers
- Onderzoeken mogelijkheden tot combineren wijziging uittreding rijk met wijziging benodigd voor Wgr

5 | Komende mijlpalen met tijdslijn voor raad- en statenleden

5.1 Proces vaststellen van een gewijzigde GR

5.2 Komende mijlpalen met tijdlijn

- Rol Raad, Staten en Kamers is kaderstellend en controlerend
- Geven zienswijze en toestemming op gewijzigde gemeenschappelijke regeling
- 2024
 - April/mei:
 - Reguliere zienswijze cyclus raad/staten op begroting en kadernota
 - Juni/juli:
 - Afwegingsmoment bestuur HUA tussentijds aanpassen GR voor Wgr
 - Najaar
 - Eventueel start GR aanpassingsproces huidige GR met 3 partners
- 2025 of 2026 (precieze mijlpalen en process wordt via werkgroepen u
 - Inwerkingtreding archiefwet en daarmee uittreding rijk
 - Start (tweede) GR aanpassingsproces met 2 partners

6 Afsluiting en doorkijk

- Samenvatting
- Vervolg voor raad en staten

Vragen?

